

В аргументації ВСУ, окрім формально-юридичних аргументів щодо неконституційності положень Податкового кодексу в частині оподаткування пенсії, Суд широко використовує відсилання до принципів рівності та соціальної справедливості. Такі аргументи сумнівні, оскільки оподаткування високих пенсій є нічим іншим, як спробою повернутися до соціальної справедливості, яка була порушена законодавцем у часи прийняття необґрунтованих спеціальних пенсій. На прикладі запиту ВСУ до Конституційного Суду України можна спостерігати конкуренцію принципу соціальної справедливості у часі і, перш ніж дати відповідь на питання про те, чи відповідають цьому принципу норми щодо оподаткування пенсії, необхідно з'ясувати, чи відповідало на момент прийняття та чи відповідає сьогодні вір-пенсійне законодавство принципу соціальної справедливості. Відповідь очевидна – не відповідає.

Через формально-юридичні ознаки пенсія не може бути оподаткована, оскільки не є заробітком чи прибутком. Пенсія – це різновид соціальної виплати, що *a priori* не може бути оподаткована. Отже, норми закону, яким таке оподаткування запроваджене, необхідно визнати неконституційними. Однак, спираючись на норми Конституції України, Конституційний Суд України має звернутися до парламенту з відповідною пропозицією щодо приведення усього пенсійного законодавства у відповідність до принципу соціальної справедливості і визнати прийняття спеціальних умов для вір-пенсіонерів неконституційним.

УДК 349.3:347.639

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СИРІТСТВА

Яригіна Є. П.,

*старший лаборант кафедри трудового права
Національного юридичного університету
ім. Ярослава Мудрого,
канд. юрид. наук*

Соціальне сирітство – це соціальне явище, викликане ухиленням або відстороненням батьків від виконання батьківських обов'язків по відношенню до неповнолітньої дитини.

Наразі питання сім'ї і її значення в українському суспільстві є надзвичайно актуальним, оскільки сім'я є фундаментом як виховання, так і соціалізації наших громадян. Взаємовідносини в сім'ї і

стабільність цих взаємовідносин визначають і стабільність взаємовідносин у державі.

Про надзвичайну важливість цієї проблеми свідчить увага, яка приділяється проблемам сімей, народження дітей тощо. З цією метою Верховна Рада України провела 17 червня 2015 року парламентські слухання за темою «Сімейна політика України – цілі та завдання», де були зазначені наступні причини соціального сирітства:

- низький рівень матеріального забезпечення сімей з дітьми;
- зростання рівня алкоголізації населення України;
- безвідповідальне ставлення батьків до виконання своїх обов'язків стосовно дітей;
- зловживання батьками наркотичних засобів;
- перебування батьків у місцях позбавлення волі;
- виїзд батьків за кордон на заробітки;
- зниження рівня моральності населення України, ослаблення сімейних устоїв;
- агресивна поведінка батьків, брутальне та жорстоке поводження з дітьми, що становить загрозу дитячому життю і здоров'ю;
- дорожньо-транспортні аварії;
- збільшення рівня смертності населення;
- психічні захворювання;
- військові дії.

Незважаючи на те, що сьогодні держава перебуває у надто складному економічному становищі, вкрай важливо підходити виважено до питання сім'ї та виховання. Збільшення кількості соціально вразливих сімей через недостатню підтримку держави, на нашу думку, призведе у найближчій перспективі до збільшення витрат на лікування дітей та оплату лікарняних їх батьків, боротьбу з підлітковою злочинністю, збільшення кількості виправних установ для дітей.

Стабільне покращення становища сім'ї можливе лише за умови формування політики, орієнтованої на людину, на сім'ю в усіх без виключення сферах. Питання ефективної сімейної політики ми вважаємо наскрізним, тому що воно стосується і забезпечення відповідального батьківства, і патріотичного виховання, і супроводження сімей у складних сімейних обставинах. І досвід багатьох країн переконливо доводить, що зовнішні і внутрішні проблеми

сім'ї більш ефективно вирішуються саме за допомогою спеціально організованої системи державної сімейної політики.

Треба усвідомлювати, що нинішня ситуація з підтримки та забезпечення необхідних умов для повноцінного функціонування інституту сім'ї в Україні є далекою від ідеальної. Це стосується всіх сфер життєдіяльності держави і нашого суспільства: від соціального стимулювання сімей, які спроможні у повному обсязі виконувати свою економічну функцію, до підтримки сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Причини сучасної кризи сім'ї в Україні зумовлені негативним впливом економічної ситуації на спосіб життя населення. Сьогодні інститут сім'ї зазнає суттєвих складнощів: втрачаються національні традиції багатодітності, підвищується рівень позашлюбних народжень, помітно зросла чисельність неповних сімей, які є досить вразливими щодо ризику бідності і потребують соціального захисту та дієвої підтримки з боку держави.

Ключовим компонентом державної сімейної політики є, безумовно, захист прав дітей. Особливо важливим завданням на сучасному етапі розвитку сімейної політики в Україні, на нашу думку, є створення умов для дитини на проживання саме в сімейному середовищі. На початок 2015 року за статистикою дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні нараховується 83 тисячі 176 дітей. Це суттєво менше, ніж у минулому році. Найбільш поширеними формами виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, стали саме сімейні форми виховання: опіка, піклування, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї. Зараз у них виховується 73 тисячі 255 дітей, що становить майже 88 відсотків від загальної кількості дітей цієї категорії.

Адже попри зменшення кількості дітей-сиріт, які виховуються в інтернатних закладах, на початок року в таких закладах все ж таки залишається майже 8 тисяч дітей.

Не менш важливим напрямом діяльності Мінсоцполітики є розроблення нової сучасної концепції забезпечення прав дітей в Україні. При Міністерстві соціальної політики утворено робочу групу з розробки проекту Закону України «Про національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини в Україні». Це вже на період до 2021 року.

З метою попередження соціального сирітства в нашій державі, на нашу думку, необхідно виокремити пріоритети подальших наукових досліджень, а саме:

1) реалізація першочергових завдань з поліпшення соціально-економічного становища сімей, особливо молодих;

2) проведення широких інформаційно-просвітницьких заходів для різних категорій сімей, удосконалення системи освітньої роботи з питань сімейного виховання, рівного розподілу сімейних обов'язків між подружжям, формування здорового способу життя;

3) своєчасне виявлення сімей з дітьми, що перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм комплексних соціальних послуг за місцем проживання шляхом, можливо, і реформування системи соціальних послуг на рівні територіальних громад, орієнтованих на превентивні заходи та мінімізацію наслідків сімейного неблагополуччя.

Окрім того, слід приділити особливу увагу вдосконаленню законодавства у сфері попередження насильства в сім'ї шляхом імплементації основних положень міжнародного права на національному рівні і забезпечення більш ефективного функціонування системи, надання допомоги особами, які постраждали від насильства в сім'ї.

УДК 349.3

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Волкова Г. Р.,

ст. викладач

*Навчально-наукового інституту
права і соціальних технологій
Чернігівського національного
технологічного університету*

Сьогодні обов'язкова державна система пенсійного забезпечення не здатна забезпечити високий рівень пенсії при низьких розмірах обов'язкових пенсійних відрахувань і несприятливих демографічних умовах. Саме тому участь у системі недержавного пенсійного забезпечення дозволяє створити додаткове до гарантованого державою джерело пенсійних виплат і забезпечити гідний рівень життя при досягненні пенсійного віку. Отже, одним із голов-